

رویکردها و مدل‌های توسعه

صنایع کوچک در ایران

دکتر غلامرضا سلیمانی

مدرس دانشگاه آزاد اسلامی

دکتر حمید عزیزمحمملو

عضو هیأت علمی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی قزوین

مهندس سیاوش وحدت

کارشناس ارشد توسعه صنعتی

دکتر مرتضی انوشه

مدرس دانشگاه تهران

سید مجتبی موسوی نقابی

مدرس دانشگاه تهران

سرشناسه	سلیمانی، غلامرضا، ۱۳۴۸
عنوان و نام پدیدآورنده	رویکردها و مدل‌های توسعه صنایع کوچک در ایران / غلامرضا سلیمانی، حمید عزیزمحمدلو، سیاوش وحدت، مرتضی انوشه، سید مجتبی موسوی نقابی
مشخصات نشر	قم: انتشارات آیین محمود، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۲۸۰ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	978-600-7266-39-7
یادداشت	فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
یادداشت	کتابنامه، نمایه
شناسه افزوده	عزیز محمدلو، حمید، ۱۳۵۷
شناسه افزوده	وحدت، سیاوش، ۱۳۳۹
شناسه افزوده	معاونت صنایع کوچک شرکت شهرکهای صنعتی استان قم/
شناسه کتاب‌شناسی ملی	۲۸۲۴۱۴۰

عنوان: رویکردها و مدل‌های توسعه صنایع کوچک در ایران

ناشر: آیین محمود

سال و نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۲۰۰,۰۰۰ ریال

تلفن پخش: ۰۲۵۳۲۹۰۴۷۳۳ - ۰۲۱۸۸۷۷۰۹۲۱ - ۰۲۱۸۳۲۷ - ۰۹۱۹۱

آدرس: تهران - میدان ونک - خیابان شهید خدایی - پلاک ۱ - رمان - صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی ایران

وب سایت: www.bcdm.ir

پست الکترونیک: info@bcdm.ir

شابک: 978-600-7266-39-7

کلیه حقوق شامل حق چاپ متن، طرح روی جلد و عنوان کتاب با استناد به قانون حمایت از حقوق مصنفان و هنرمندان برای مؤلفان محفوظ است.

تا چند سال قبل در کشور با توجه به تئوری‌های سنتی کارایی و صرفه‌های ناشی از مقیاس، به استقرار صنایع بزرگ تمایل بیشتری وجود داشت و صنایع کوچک به دلیل عدم برخورداری از این صرفه‌ها با اقبال کمتری روبرو بودند. در واقع صنایع کوچک به خاطر ویژگی‌های ساختاری‌شان کمتر مورد توجه بودند. شاید اینطور تصور می‌شد که اندازه کوچک به این بنگاه‌ها اجازه نمی‌دهد تا در آموزش، تکنولوژی، کیفیت، تحقیق و توسعه، مطالعه بازار و ... سرمایه‌گذاری کنند و قادر نیستند جهت انجام فعالیت‌های اساسی کسب و کار، مانند بازاریابی، حسابداری و مدیریت، تخصص‌های شغلی مورد نیاز استخدام نمایند. در سال‌های اخیر با برجسته شدن نقش صنایع کوچک در ادبیات اقتصادی جهان و تجارب موفق سایر کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، دیدگاه دیگری در کشور شکل گرفته که معتقد است صنایع کوچک نیز بر جایگاه خود دارای اهمیت و مزایای متعددی است که از جمله مزایا می‌توان به ایجاد فرصت‌های شغلی فراوان؛ قدرت بالا در جذب و بومی کردن تکنولوژی؛ قدرت بالا در تربیت کارآفرینان و مدیران اقتصادی؛ کاهش عدم تعادل‌های بخشی و منطقه‌ای در اقتصاد؛ قدرت تصمیم‌گیری سریع و انعطاف‌پذیری بالا در مدیریت و در شرایط متغیر بازار؛ توسعه متوازن پایدار، صنعتی و اقتصادی؛ کمک به توزیع عادلانه درآمد و اشتغال‌زایی؛ تسریع در زمان بهره‌برداری و توجه به هزینه فرصت سرمایه اشاره کرد. بنابراین اینکه صنایع بزرگ بهتر هستند یا صنایع کوچک پرسشی غیر مفید و البته گمراه‌کننده است. نکته مهم ایجاد توازن و ارتباط بین صنایع خرد، کوچک، متوسط و بزرگ است.

علیرغم نقش صنایع کوچک در توسعه اقتصادی کشورها، تاسفانه در ایران در حوزه‌های علمی و سیاستگذاری به اهمیت و جایگاه این بخش پرداخته نشده است. در حالیکه، اساس آمارهای وزارت صنعت، معدن و تجارت تا پایان سال ۱۳۹۳ بیش از ۸۱ هزار واحد صنعتی کوچک معادل ۴ درصد کل واحدهای صنعتی کشور با اشتغال یک میلیون نفر، معادل ۴۵ درصد اشتغال صنعتی کشور، با سهم ارزش افزوده ۱۱/۸ درصدی، سهم ارزش تولیدات ۱۷ درصدی و سهم صادرات صنعتی ۱۰ درصدی در کشور وجود دارد.

با عنایت به همه تلاش‌ها برای توسعه صنایع کوچک، یکی از بزرگترین مشکلات این کسب‌وکارها نرخ افسانه‌ای شکست آنها است. فقط بخش کوچکی از این صنایع در دستیابی به عملکرد مناسب و رشد پایدار موفق هستند. یکی از دلایل این شکست‌ها را میتوان ضعف تئوریک در حوزه مدل‌های توسعه و به تبع آن اجرای برنامه‌های مرتبط با آن دانست. این موضوع مولفان را بر آن داشت تا با تالیف اثر حاضر مقدمه‌ای بر مدل‌های توسعه صنایع کوچک و متوسط به رشته تحریر درآورند تا باب بحث و تبادل نظر پیرامون این مدل‌ها در ادبیات توسعه صنعتی کشور باز شود. از طرف دیگر بومی‌سازی و اجرای مدل‌های مذکور در طی سالیان فعالیت سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران (به عنوان تنها متولی قانونی حمایت از صنایع کوچک کشور) و برطرف نمودن نقاط ضعف و بهینه‌سازی آنها باعث شده مجموعه حاضر جنبه کاربردی داشته و مبتنی بر تجربیات و دستاوردهای اجرایی باشد. از اینرو کتاب حاضر می‌تواند برای طیف وسیعی از مخاطبین از جمله سیاستگذاران توسعه صنایع کوچک، اساتید و خبرگان دانشگاهی و مدیران و مالکان واحدهای صنعتی مناسب باشد.

برای این منظور، در فصل اول کتاب کلیاتی در خصوص اصول و مفاهیم پایه صنایع کوچک و جایگاه آن در اقتصاد جهان و ایران مطرح شده و به‌طور مختصر در خصوص نقش و کارکرد سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، به عنوان متولی قانونی حمایت از صنایع کوچک در کشور پرداخته شده است. مطالعه عمیق و موشکافانه این فصل برای آشنایی با مفاهیم پایه در ادبیات توسعه صنایع کوچک قویاً توصیه می‌شود. فصول دوم، سوم، چهارم و

پنجم مطابق چرخه شکل گیری واحد صنعتی طراحی شده است^۱. بدین ترتیب که در فصل دوم رویکرد توسعه صنایع کوچک از منظر توسعه کارآفرینی بررسی شده، در فصل سوم روش‌های تامین مالی در صنایع کوچک مورد بحث و بررسی قرار گرفته، در فصل چهارم مفاهیم و مدل‌های توسعه صنعتی و فناوری در صنایع کوچک مطرح شده و در نهایت در فصل پنجم مدل‌های توسعه بازار صنایع کوچک منطبق بر ادبیات موضوعی کلاسیک بازاریابی مطرح شده است. این چهار فصل در کنار یکدیگر به نوعی مراحل ایجاد یک واحد صنعتی را نیز تداعی می‌کنند. این موضوع می‌تواند برای متقاضیان ایجاد واحد صنعتی بسیار سودمند باشد. در فصل ششم نقش تجمیع زیرساخت‌ها در توسعه صنایع کوچک بررسی شده است. اهمیت این فصل زمانی بیشتر مشخص می‌شود که به یاد داشته باشیم در حال حاضر زیرساخت‌های مورد نیاز توسعه صنایع کوچک در قالب ۷۳۶ شهرک و نواحی صنعتی تجمیع شده و توسط واحدهای صنعتی در حال بهره‌برداری است. یکی از رویکردهای توسعه‌ای که متناسب با اقتضائات خاص کسب‌وکارها و صنایع خرد، کوچک و متوسط است و اخیراً توسط بسیاری از کشورهای توسعه یافته و همچنین در حال توسعه در حوزه سیاست‌گذاری، به منظور توسعه صنایع کوچک و متوسط مورد استفاده قرار گرفته، رویکرد توسعه خوشه‌های کسب‌وکار است. این موضوع در فصل هفتم مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. در فصل هشتم، الگوی توسعه شبکه‌های کسب‌وکار و چگونگی توسعه شبکه‌های کوچک از این طریق، تجزیه و تحلیل شده است. اینکه این شبکه‌ها چگونه می‌تواند از طریق تقویت همکاری بین صنایع کوچک، امکان حصول به صرفه‌های ناشی از مقیاس را در حوزه‌های مختلف فراهم آورد، موضوع این فصل است. در فصل نهم، مدل توسعه پیمانکاری فرعی به عنوان یکی از موفق‌ترین مدل‌های توسعه‌ای که از طریق آن امکان همزمان و توانمند صنایع کوچک و بزرگ در کنار یکدیگر فراهم می‌گردد، معرفی می‌شود. در این فصل تلاش می‌شود تا به تفصیل در خصوص مفاهیم و مدل توسعه پیمانکاری فرعی بحث گردد و به دنبال آن مؤلفه‌ها، فرآیند و ارکان رایج برنامه توسعه پیمانکاری فرعی تشریح شود. در نهایت در فصل دهم مدل زنجیره ارزش، ابزار پایه برای شناخت ساختار بازاریابی و یافتن روش‌هایی برای ارتقای پنگاه، مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این فصل سعی می‌شود توضیحاتی در خصوص مفاهیم و مدل‌های زنجیره ارزش و نقش آن در توسعه صنایع کوچک تشریح شود.

در تهیه این مجموعه از نظرات اساتید و صاحب‌نظران این حوزه استفاده فراوان شده است که ضمن تشکر و قدردانی از آنها، مؤلفان هر گونه کاستی و نقص احتمالی را متوجه خود می‌دانند. همچنین از همه فرهیختگان گرامی خواهشمند است جهت بهبود و غنای اثر حاضر هر گونه نظرات خود را به گروه مؤلفان منعکس نمایند.

مؤلفان

اردیبهشت ماه ۹۴

^۱ البته باید توجه داشت این فرآیند بصورت خطی نبوده و در قالب یک چرخه خود تقویت کننده دائماً در حال تکرار است. بطوریکه نمی‌توان تقدم و تاخیر برای مراحل این چرخه تعیین نمود.

۱۹	فصل اول : کلیاتی پیرامون صنایع کوچک
۲۱	۱-۱- صنایع کوچک
۲۱	۱-۱-۱- تعریف صنایع کوچک
۲۲	۱-۱-۱-۱- تعریف صنایع کوچک و متوسط در اتحادیه اروپا
۲۲	۱-۱-۱-۲- تعریف صنایع کوچک و متوسط در آمریکا
۲۲	۱-۱-۱-۳- تعریف صنایع کوچک و متوسط در کانادا
۲۲	۱-۱-۱-۴- تعریف صنایع کوچک و متوسط در آلمان
۲۲	۱-۱-۱-۵- تعریف صنایع کوچک و متوسط در ژاپن
۲۳	۱-۱-۱-۶- تعریف صنایع کوچک و متوسط در چین
۲۳	۱-۱-۱-۷- تعریف صنایع کوچک و متوسط در ایران
۲۴	۱-۱-۲- منافع صنایع کوچک و متوسط در اقتصاد جهانی
۲۵	۱-۲-۱- کارآفرینی
۲۶	۱-۲-۲- نوآوری و تغییر فناوری
۲۷	۱-۲-۳- بویایی صنعت
۲۷	۱-۲-۴- ایجاد فرصت‌های شغلی و درآمد
۲۸	۲-۱- صنایع کوچک در ایران
۲۹	۲-۱-۱- تعداد صنایع کوچک و متوسط در ایران
۳۱	۲-۲-۱- صنایع کوچک و متوسط در ایران از نظر نوع مالکیت
۳۲	۲-۲-۲- اشتغال صنایع کوچک و متوسط در ایران
۳۳	۲-۲-۴- سرمایه‌گذاری در صنایع کوچک و متوسط در ایران
۳۵	۲-۲-۵- ارزش افزوده صنایع کوچک و متوسط
۳۶	۳-۱- سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران
۳۶	۳-۱-۱- تاریخچه و زمینه شکل‌گیری سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران
۳۸	۳-۱-۲- مأموریت‌های سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران
۳۹	۳-۳-۱- اهداف استراتژیک سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران
۳۹	۴-۳-۱- برنامه‌های استراتژیک سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران
۴۰	۴-۳-۱- برنامه‌های استراتژیک (۲۰ ساله)

۴۱ ۲-۴-۳-۱- برنامه‌های استراتژیک (۵ ساله).....

۴۲ ۵-۳-۱- ساختار سازمانی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران.....

۴۵ فصل دوم : توسعه کارآفرینی.....

۴۷ ۱-۲- مفاهیم و مدل‌های توسعه کارآفرینی.....

۴۸ ۲-۱-۱- انواع کارآفرینی.....

۵۰ ۲-۱-۲- مهارت‌های کارآفرینی.....

۵۶ ۲-۱-۳- مدل‌های کارآفرینی.....

۵۹ ۲-۲- برنامه‌های حمایتی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران جهت توسعه کارآفرینی.....

۵۹ ۲-۱-۱- حوزه سیاست‌های دولت و رویه‌ها.....

۶۱ ۲-۲-۲- شرایط ادبی اجتماعی.....

۶۲ ۲-۲-۳- محور مهارت‌های شغلی و کارآفرینی.....

۶۵ ۲-۲-۴- حمایت‌های مالی.....

۶۵ ۲-۲-۵- حمایت‌های غیر مالی.....

۶۹ فصل سوم : تأمین منابع مالی و سرمایه‌گذاری.....

۷۱ ۳-۱- مفاهیم و الگوهای تأمین مالی صنایع کوچک.....

۷۲ ۳-۱-۱- روش‌های تأمین مالی در صنایع کوچک.....

۷۸ ۳-۱-۲- روش‌های نوین تأمین مالی صنایع کوچک.....

۸۱ ۳-۱-۳- تسهیلات اعطایی به بنگاه‌های کوچک و متوسط.....

۸۲ ۳-۱-۴- اقدامات سایر کشورها برای تأمین مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط.....

۸۴ ۳-۲- برنامه حمایتی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در حوزه تأمین مالی صنایع کوچک.....

۸۵ ۳-۲-۱- طرح کمک‌های فنی و اعتباری.....

۸۶ ۳-۲-۲- طرح کمک به نوسازی و تجدید ساختار صنایع.....

۸۷ ۳-۲-۳- پروژه بهره‌وری (عارضه‌یابی).....

۸۸ ۳-۲-۴- پروژه حمایت ویژه از بنگاه‌های اقتصادی.....

۸۸ ۳-۲-۵- ارکان اجرایی طرح‌های کمک‌های فنی و اعتباری و کمک به نوسازی و تجدید ساختار صنایع.....

۹۴ ۳-۲-۶- صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک.....

۹۷ ۳-۳- دستوردهای حاصل از اجرای برنامه‌های تأمین مالی.....

۹۷..... ۱-۳-۳- دستاوردهای طرح کمک‌های فنی و اعتباری

۹۷..... ۲-۳-۳- اثربخشی طرح کمک به نوسازی و تجدید ساختار صنایع

۹۹..... فصل چهارم : توسعه فناوری

۱۰۱..... ۱-۴- مفاهیم و مدل‌های توسعه فناوری

۱۰۱..... ۱-۱-۴- اشاعه و رسوخ فناوری در صنایع کوچک

۱۰۲..... ۲-۱-۴- اهمیت و ضرورت رسوخ فناوری در صنایع کوچک

۱۰۴..... ۳-۱-۴- فر بازارها

۱۰۵..... ۴-۱-۴- انواع توسعه خدمات توسعه کسب‌وکار

۱۰۷..... ۵-۱-۴- خدمات توسعه کسب‌وکار (EDS)

۱۰۹..... ۶-۱-۴- مراکز خدمات فناوری و کسب‌وکار

۱۱۱..... ۲-۴- برنامه حمایتی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در توسعه فناوری صنایع کوچک

۱۱۱..... ۱-۲-۴- احداث و توسعه شهرک‌های فناوری

۱۱۸..... ۲-۲-۴- ایجاد و توسعه فن بازارها در استانها: کشور

۱۱۹..... ۳-۲-۴- ایجاد و توسعه مراکز خدمات توسعه کسب‌وکار

۱۲۵..... فصل پنجم : توسعه بازار

۱۲۷..... ۱-۵- مفاهیم و مدل‌های توسعه بازار

۱۲۷..... ۱-۱-۵- ویژگی‌های بازاریابی صنایع کوچک و متوسط

۱۲۹..... ۲-۱-۵- مدل‌ها و استراتژی‌ها

۱۳۲..... ۲-۵- برنامه حمایتی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران برای توسعه بازار صنایع کوچک

۱۳۲..... ۱-۲-۵- برنامه‌های عام در حوزه توسعه بازار

۱۳۳..... ۲-۲-۵- برنامه‌های مختص توسعه صادرات صنایع کوچک

۱۳۵..... ۱-۲-۲-۵- طرح اعطای تسهیلات کمک‌های فنی و اعتباری به واحدهای صادراتی

۱۳۵..... ۲-۲-۲-۵- طرح اعطای تسهیلات نوسازی و تجدید ساختار صنایع کوچک به واحدهای صادراتی

۱۳۶..... ۳-۲-۲-۵- بانک اطلاعات صادرکنندگان صنایع کوچک

۱۳۶..... ۴-۲-۲-۵- طرح‌های مطالعه بازار بازارهای صادراتی هدف

۱۳۶..... ۵-۲-۲-۵- تهیه و بروزرسانی کتابچه راهنمای واحدهای صنعتی مستقر در شهرک‌ها و نواحی صنعتی

۱۳۷..... ۶-۲-۲-۵- برگزاری تور نمایشگاه‌های خارجی

۵-۲-۲-۷- برگزاری تور صنعتی خارجی ۱۳۷

۵-۲-۲-۸- همکاری با سازمان‌های هم‌عرض خارجی ۱۳۷

۵-۲-۲-۹- همکاری با سازمان‌های بین‌المللی ۱۳۷

۵-۲-۲-۱۰- استقرار شرکت‌های مدیریت صادرات در شهرک‌ها و نواحی صنعتی ۱۳۸

۵-۲-۲-۱۱- ایجاد غرفه عرضه محصولات صنایع کوچک در بازارچه‌های مرزی ۱۴۰

۵-۲-۲-۱۲- برگزاری دوره‌های آموزشی ارتقای مهارت‌های بازاریابی ۱۴۰

۵-۲-۲-۱۳- حمایت از ایجاد و توسعه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات کسب‌وکار ۱۴۱

فصل ششم: توسعه و تقویت زیرساخت ۱۴۳

۶-۱-۱- مفاهیم و مدل‌های توسعه زیرساخت ۱۴۵

۶-۱-۱-۱- توسعه زیرساخت با پایه رشد اقتصادی ۱۴۵

۶-۱-۱-۲- انواع زیرساخت‌ها- اقتصادی ۱۴۷

۶-۲- برنامه حمایتی کمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در توسعه زیرساخت موردنیاز صنایع کوچک ۱۵۲

۶-۲-۱- احداث و توسعه شهرک‌های صنعتی ۱۵۲

۶-۲-۲- احداث و توسعه نواحی صنعتی ۱۵۳

۶-۲-۳- مزایای استقرار صنایع در شهرک‌ها و نواحی صنعتی ۱۵۵

۶-۲-۴- شرایط واگذاری زمین در شهرک‌های صنعتی ۱۵۹

۶-۲-۵- مناطق ویژه اقتصادی ۱۶۰

۶-۳-۱- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه‌های توسعه زیرساخت ۱۶۳

۶-۳-۲- دستاوردهای توسعه زیرساخت‌های شهرک‌ها و نواحی صنعتی ۱۶۳

۶-۳-۳- حفاظت از محیط‌زیست در شهرک‌های صنعتی ۱۶۴

فصل هفتم: توسعه خوشه‌های کسب و کار ۱۶۷

۷-۱-۱- مفاهیم و مدل‌های توسعه خوشه‌های ۱۶۸

۷-۱-۱-۱- تعاریف مرتبط با خوشه‌های صنعتی (کسب‌وکار) ۱۶۹

۷-۱-۱-۲- مشخصات مشترک خوشه‌ها ۱۷۳

۷-۱-۲-۱- تمرکز جغرافیایی ۱۷۳

۷-۲-۱-۲- تخصصی شدن ۱۷۴

- ۱۷۵ ۳-۲-۱-۷ فعالان خوشه
- ۱۷۵ ۴-۲-۱-۷ پویایی خوشه‌ها و ارتباطات: رقابت و همکاری
- ۱۷۶ ۳-۱-۷ عناصر و بخش‌های تشکیل‌دهنده ساختار خوشه‌های کسب‌وکار
- ۱۷۸ ۴-۱-۷ دسته‌بندی انواع خوشه‌های کسب‌وکار
- ۱۷۸ ۱-۴-۱-۷ خوشه‌های بقایی
- ۱۷۹ ۲-۴-۱-۷ خوشه‌های با تولید انبوه
- ۱۷۹ ۳-۴-۱-۷ خوشه‌های فعال در سطح فراملی
- ۱۸۰ ۵-۱-۷ مدل توسعه خوشه‌های صنعتی (کسب‌وکار)
- ۱۸۳ ۲-۷ برنامه‌های سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در حوزه توسعه خوشه‌ای
- ۱۸۳ ۱-۲-۷ محرک‌ها و زمینه‌های توسعه خوشه‌های صنعتی (کسب‌وکار)
- ۱۸۴ ۱-۱-۲-۷ ارتقاء از فرهنگ از ارتقاء تقویت سرمایه اجتماعی و بهبود همکاری بین صنایع
- ۱۸۴ ۲-۱-۲-۷ ارتقاء و تقویت خدمات توسعه کسب‌وکار موردنیاز خوشه‌ها
- ۱۸۵ ۳-۱-۲-۷ نهادسازی و تقویت مشارکت نهادهای پشتیبان در امر توسعه خوشه‌ها
- ۱۸۵ ۴-۱-۲-۷ تسهیل شرایط دسترسی به خدمات بازارهای محصول
- ۱۸۵ ۵-۱-۲-۷ تسهیل شرایط دسترسی خوشه‌ها به منابع و نهادهای تولید
- ۱۸۵ ۲-۲-۷ گام‌ها و مراحل اجرای برنامه توسعه خوشه‌ای
- ۱-۲-۲-۷ شناسایی و اولویت‌بندی خوشه‌های کسب‌وکار انتخاب خوشه یا خوشه‌های اولویت‌دار برای توسعه
- ۱۸۶ ۲-۲-۲-۷ امکان‌سنجی اجرای پروژه توسعه خوشه‌ای برای خوشه یا خوشه‌های اولویت‌دار برای توسعه
- ۱۸۷ ۳-۲-۲-۷ اجرای پروژه توسعه خوشه‌ای برای خوشه یا خوشه‌هایی که نتیجه نهایی امکان‌سنجی آن‌ها مثبت است
- ۱۸۸ ۴-۲-۲-۷ تداوم برنامه‌های حمایتی از خوشه یا خوشه‌هایی که پروژه توسعه خوشه‌ای آن‌ها خاتمه یافته است
- ۱۹۰ ۳-۲-۲-۷ ارکان هماهنگ‌کننده و اجراکننده برنامه توسعه خوشه‌ای در ایران
- ۱۹۰ ۱-۳-۲-۷ شورای ملی سیاست‌گذاری توسعه خوشه
- ۱۹۱ ۲-۳-۲-۷ کمیته استانی توسعه خوشه‌های کسب‌وکار
- ۱۹۱ ۳-۳-۲-۷ شورای راهبری توسعه خوشه کسب‌وکار
- ۱۹۱ ۴-۳-۲-۷ سازمان کارگزار پروژه توسعه خوشه
- ۱۹۲ ۵-۳-۲-۷ نهادهای پشتیبان

۱۹۲	۶-۳-۲-۷ تیم عاملیت توسعه خوشه
۱۹۲	۷-۳-۲-۷ مشاور- ناظر فنی توسعه خوشه
۱۹۳	۳-۷-۳-۲ دستاوردهای حاصل از توسعه خوشه‌های کسب و کار
۱۹۳	۱-۳-۲-۷ دستاوردهای حاصله در حوزه شناسایی خوشه‌های کسب و کار در ایران
۱۹۳	۱-۱-۳-۲-۷ تعداد خوشه‌های شناسایی شده در کل کشور
۱۹۴	۲-۱-۳-۲-۷ تعداد بنگاه‌های فعال در خوشه‌های شناسایی شده در کل کشور
۱۹۴	۳-۱-۳-۲-۷ میزان اشتغال موجود در خوشه‌های شناسایی شده در کل کشور
۱۹۵	۲-۳-۲-۷ پروژه‌های توسعه خوشه‌ای
۱۹۶	۱-۳-۲-۷ دستاوردها و منافع حاصله از اجرای پروژه‌های توسعه خوشه‌ای
۱۹۷	۲-۳-۲-۷ تحلیل هزینه - اثربخشی اجرای برنامه‌های توسعه خوشه‌ای در ایران
۱۹۹	فصل هشتم: توسعه شبکه‌های افقی کسب و کار
۲۰۰	۱-۸-۱-۱ مفاهیم و مدل توسعه شبکه‌ای
۲۰۰	۱-۸-۱-۱ مفهوم شبکه و شبکه‌ری
۲۰۳	۱-۸-۲-۱ اصول پایه در ایجاد و توسعه شبکه‌های افقی
۲۰۳	۱-۸-۳-۱ انواع شبکه‌های افقی
۲۰۴	۱-۸-۳-۱-۱ انواع شبکه‌های افقی از منظر حوزه کارکرد
۲۱۰	۱-۸-۳-۲-۱ انواع شبکه‌های افقی از منظر وسعت جغرافیایی
۲۱۱	۱-۸-۴-۱ مدل توسعه شبکه‌های افقی
۲۱۴	۲-۸-۲-۱ برنامه‌های سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در حوزه توسعه شبکه‌های افقی
۲۱۴	۱-۸-۲-۱-۱ محورها و مؤلفه‌های برنامه توسعه شبکه‌های افقی
۲۱۵	۱-۸-۲-۱-۱ تسهیل فضای مالی و اقتصادی برای توسعه شبکه‌ها
۲۱۵	۱-۸-۲-۱-۲ تسهیل فضای فرهنگی و اجتماعی برای توسعه شبکه‌ها
۲۱۵	۱-۸-۲-۱-۳ تسهیل فضای مدیریتی و سازمانی برای توسعه شبکه‌ها
۲۱۶	۱-۸-۲-۱-۴ تسهیل فضای حقوقی و قانونی برای توسعه شبکه‌ها
۲۱۶	۲-۸-۲-۲ مراحل اجرای برنامه توسعه شبکه‌های افقی
۲۱۷	۱-۸-۲-۲-۱ مرحله قبل از شکل‌گیری (ترویج)
۲۱۷	۲-۸-۲-۲-۲ مرحله شکل‌گیری و سازمان‌دهی شبکه افقی
۲۱۸	۳-۸-۲-۲-۳ مرحله تثبیت شبکه افقی

۲۱۹	۸-۲-۴- مرحله قبل از انفصال (خوداتکائی شبکه).....
۲۱۹	۸-۲-۵- مرحله انفصال عامل توسعه.....
۲۱۹	۸-۲-۳- ساختار و ارکان اجرایی برنامه توسعه شبکه‌های افقی.....
۲۱۹	۸-۲-۳-۱- ارکان اجرایی برنامه توسعه شبکه‌های افقی.....
۲۲۱	۸-۳- دستاوردهای حاصل از توسعه شبکه‌های کسب و کار.....

فصل نهم : توسعه پیمانکاری فرعی..... ۲۲۳

۲۲۴	۹-۱- مفاهیم مدل‌های توسعه پیمانکاری فرعی.....
۲۲۴	۹-۱-۱- تریف مدل پیمانکاری فرعی.....
۲۲۶	۹-۱-۲- انواع روابط پیمانکاری فرعی.....
۲۲۶	۹-۱-۲-۱- روابط پیمانکار مبتنی بر ظرفیت.....
۲۲۸	۹-۱-۲-۲- روابط پیمانکار مبتنی بر تخصص.....
۲۲۸	۹-۱-۲-۳- روابط پیمانکاری تساعی.....
۲۲۸	۹-۱-۳- بازیگران و فعالان اصلی در رابطه پیمانکاری فرعی.....
۲۲۹	۹-۱-۳-۱- پیمانکاران اصلی.....
۲۲۹	۹-۱-۳-۲- پیمانکاران فرعی.....
۲۳۰	۹-۱-۴- ساختار نظام پیمانکاری فرعی.....
۲۳۰	۹-۱-۴-۱- ساختار ستاره‌ای.....
۲۳۱	۹-۱-۴-۲- ساختار لایه‌ای.....
۲۳۲	۹-۱-۵- مدل توسعه نظام پیمانکاری فرعی.....
۲۳۳	۹-۲- برنامه‌های سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در حوزه توسعه پیمانکاری فرعی.....
۲۳۳	۹-۲-۱- محورها و مؤلفه‌های برنامه توسعه پیمانکاری فرعی.....
۲۳۳	۹-۲-۱-۱- تطابق بین پیمانکاران اصلی و تأمین‌کنندگان.....
۲۳۴	۹-۲-۱-۲- الگوبرداری.....
۲۳۴	۹-۲-۱-۳- ارتقاء ظرفیت و توان تأمین‌کنندگان.....
۲۳۵	۹-۲-۲- فرایند و گام‌های اجرای برنامه توسعه پیمانکاری فرعی.....
۲۳۵	۹-۲-۲-۱- انجام مطالعات مقدماتی به منظور امکان‌سنجی اجرای برنامه توسعه پیمانکاری فرعی.....
۲۳۶	۹-۲-۲-۲- استقرار یک ساختار حاکمیتی و اجرایی.....
۲۳۶	۹-۲-۳- شناسایی یک نهاد میزبان برای استقرار مرکز مبادلات پیمانکاری فرعی.....

۲۳۷	۴-۲-۲-۹- استقرار مرکز مبادلات پیمانکاری فرعی، تعیین ساختار آن و انتخاب نیروهای آن
۲۳۷	۵-۲-۲-۹- آموزش کارکنان مرکز مبادلات پیمانکاری فرعی
۲۳۷	۶-۲-۲-۹- ایجاد و توسعه یک بانک اطلاعاتی از پیمانکاران اصلی و پیمانکاران فرعی
۲۳۷	۷-۲-۲-۹- تعامل فعال مرکز مبادله پیمانکاری فرعی با پیمانکاران اصلی (خریداران) جهت ترغیب آن‌ها به همکاری با پیمانکاران فرعی
۲۳۸	۸-۲-۲-۹- تعامل فعال مرکز مبادله پیمانکاری فرعی با پیمانکاران فرعی (تأمین‌کنندگان) جهت ترغیب آن‌ها به همکاری با پیمانکاران اصلی
۲۳۸	۹-۲-۲-۹- ارتقاء و پیوند مرکز مبادله پیمانکاری فرعی با سایر مراکز مبادلات پیمانکاری فرعی در سطح ملی و بین‌المللی
۲۳۹	۱۰-۲-۲-۹- ساختار و ارکان اجرای برنامه توسعه پیمانکاری فرعی
۲۴۲	۳-۹- دستاوردی حاصل از توسعه پیمانکاری فرعی
۲۴۳	فصل دهم: توسعه مبتنی بر تحلیل و بهبود زنجیره ارزش
۲۴۵	۱-۱-۱- مفاهیم و مدل‌های تحلیلی زنجیره ارزش
۲۴۵	۱-۱-۱- مفهوم زنجیره ارزش
۲۴۶	۲-۱-۱- مفهوم شبکه ارزش
۲۴۷	۳-۱-۱- نگرش زنجیره ارزش در طراحی زنجیره تأمین
۲۴۸	۴-۱-۱- مدل زنجیره ارزش
۲۴۹	۵-۱-۱- انواع فعالیت‌های زنجیره ارزش
۲۴۹	۱-۵-۱-۱- فعالیت‌های اولیه یا اصلی
۲۵۰	۲-۵-۱-۱- فعالیت‌های اولیه یا اصلی
۲۵۱	۶-۱-۱- زنجیره ارزش جهانی
۲۵۲	۱-۶-۱-۱- انواع زنجیره ارزش جهانی
۲۵۴	۲-۶-۱-۱- تکنیک‌های ارتقاء زنجیره ارزش جهانی
۲۵۷	۷-۱-۱- مدل توسعه و تکمیل زنجیره ارزش
۲۶۰	۲-۱- برنامه‌های سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در حوزه بهبود و تکمیل زنجیره ارزش
۲۶۰	۱-۲-۱- محورها و مؤلفه‌های برنامه بهبود و تکمیل زنجیره ارزش
۲۶۰	۱-۱-۲- توسعه و ارتقاء محصول و فناوری در زنجیره ارزش

۱-۲-۱-۲- توسعه و ارتقاء بازار محصولات..... ۲۶۱

۱-۲-۱-۳- توسعه و ارتقاء بازار منابع و مواد اولیه..... ۲۶۱

۱-۲-۱-۴- توسعه و ارتقاء بازار خدمات توسعه کسب و کار..... ۲۶۱

۱-۲-۱-۵- توسعه و ارتقاء سطح و نوع روابط بین بنگاه‌ها در زنجیره ارزش..... ۲۶۲

۱-۲-۱-۶- توسعه فضای مناسب و توانمند برای کسب و کار..... ۲۶۲

۱-۲-۲- فرایند و گام‌های اجرای برنامه توسعه زنجیره ارزش..... ۲۶۳

۱-۲-۲-۱- شناسایی و تحلیل زنجیره ارزش..... ۲۶۳

۱-۲-۲-۲- برنامه‌ریزی برای توسعه زنجیره ارزش..... ۲۶۴

۱-۲-۲-۳- اجرای برنامه‌های بهبود و توسعه زنجیره ارزش..... ۲۶۴

۱-۲-۲-۳-۱- کنترل، اندازه‌گیری و توسعه زنجیره ارزش..... ۲۶۴

۱-۲-۳- ساختار سازمانی، اجرای برنامه توسعه زنجیره ارزش..... ۲۶۴

۱-۳-۱- دستاوردهای خاص، توسعه مبتنی بر بهبود و تکمیل زنجیره ارزش..... ۲۶۶

منابع و مآخذ..... ۲۶۷

فهرست جداول

جدول ۱-۱- تعداد کارگاه‌های صنعتی در کشور از نظر تعداد کارکنان.....	۲۹
جدول ۲-۱- تعداد کارگاه‌های صنعتی در کشور از نظر تعداد کارکنان.....	۳۰
جدول ۳-۱- تعداد کارگاه‌های صنعتی از نظر نوع مالکیت.....	۳۲
جدول ۴-۱- میزان اشتغال در کارگاه‌های صنعتی در کشور.....	۳۳
جدول ۵-۱- ارزش سرمایه‌گذاری در کارگاه‌های صنعتی در کشور.....	۳۴
جدول ۶-۱- ارزش افزوده کارگاه‌های صنعتی در کشور.....	۳۵
جدول ۱-۲- برنامه‌های سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران برای بهبود و توسعه کارآفرینی.....	۶۷
جدول ۱-۳- روش‌های تأمین مالی جایگزین برای کارآفرینان و بنگاه‌های کوچک و متوسط.....	۷۸
جدول ۲-۳- سهم تسهیلات پرداختی به SME ها از مجموع تسهیلات کسب و کار طی سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۱ (درصد).....	۸۲
جدول ۳-۳- صورت کلی تخصیص به سازمان و در اختیار بانک‌های عامل از محل اعتبارات طرح کمک‌های فنی و اعتبارات تا پایان سال ۹۳ (میلیون ریال).....	۸۶
جدول ۴-۳- تصویر کلی بودجه اختصاص به سازمان و در اختیار بانک‌های عامل از محل اعتبارات طرح کمک به نوسازی و تجدید ساختار منابع درآمد به میلیون ریال).....	۸۸
جدول ۵-۳- یارانه سود در طرح کمک‌های فنی و اعتباری.....	۹۳
جدول ۶-۳- یارانه سود در طرح کمک به نوسازی و تجدید ساختار صنایع.....	۹۳
جدول ۷-۳- یارانه سود در تسهیلات سرمایه در گردش.....	۹۳
جدول ۸-۳- خلاصه دستاوردهای طرح کمک‌های فنی و اعتباری.....	۹۷
جدول ۹-۳- دستاوردهای طرح کمک به نوسازی و تجدید ساختار صنایع.....	۹۸
جدول ۱-۴- مقایسه شهرک‌های فناوری و پارک‌های فناوری.....	۱۱۳
جدول ۱-۵- برنامه‌های سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران برای توسعه بازار.....	۱۳۳
جدول ۲-۵- معضلات صنایع کوچک در امر صادرات و برنامه حمایتی سازمان.....	۱۳۴
جدول ۱-۶- آمار شهرک‌ها و نواحی صنعتی تا پایان سال ۱۳۹۳.....	۱۶۳
جدول ۲-۶- امکانات زیربنایی شهرک‌ها و نواحی صنعتی تا پایان سال ۱۳۹۳.....	۱۶۳
جدول ۳-۶- وضعیت پروژه‌های محیط‌زیست.....	۱۶۶
جدول ۱۰-۷- شاخص‌های ساختاری خوشه‌های دارای برنامه توسعه خوشه‌ای.....	۱۹۵

فهرست اشکال

- شکل ۱-۱- ساختار سازمانی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران ۴۳
- شکل ۱-۲- ساختار سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در سطوح مختلف ملی، استانی و محلی ۴۴
- شکل ۱-۲-۱- مدل یکپارچه کارآفرینی "نیاولی و فوگل" ۵۹
- شکل ۱-۳- فرایند کلی درخواست تسهیلات از محل طرح‌های کمک‌های فنی و اعتباری و کمک به نوسازی و تجدید ساختار صنایع ۹۰
- شکل ۳-۱- فرایند صدور ضمانت‌نامه اعتباری توسط صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک ۹۶
- شکل ۱-۴- رویکرد دولت در حمایت مستقیم دولت از بنگاه‌ها ۱۰۶
- شکل ۲-۴- الگو خدمات توسعه کسب و کار ۱۰۷
- شکل ۱-۷- بخش‌های تشکیل دهنده یک خوشه (ساختار کلی یک خوشه) ۱۷۶
- شکل ۲-۷- مدل اولیه الماس ۱۸۱
- شکل ۳-۷- مدل اصلاح‌شده الماس برتر ۱۸۲
- شکل ۴-۷- مؤلفه‌های برنامه توسعه خوشه‌های کسب و کار ۱۸۴
- شکل ۵-۷- گام‌های اجرایی برنامه توسعه خوشه‌ای ۱۸۶
- شکل ۶-۷- گام‌های اجرایی در یک پروژه توسعه خوشه‌ای ۱۸۹
- شکل ۷-۷- تعداد خوشه‌های شناسایی شده در استان‌های کشور ۱۹۳
- شکل ۸-۷- تعداد بنگاه‌های فعال در خوشه‌های شناسایی شده ۱۹۴
- شکل ۹-۷- میزان اشتغال در خوشه‌های شناسایی شده ۱۹۵
- شکل ۱-۸- مدل شکل‌گیری شبکه‌های افقی ۲۱۱
- شکل ۲-۸- مؤلفه‌های اثرگذار بر شکل‌گیری و توسعه شبکه‌های افقی ۲۱۳
- شکل ۳-۸- مؤلفه‌ها و محورهای برنامه توسعه شبکه‌های افقی ۲۱۵
- شکل ۴-۸- مراحل توسعه شبکه‌های افقی ۲۱۶
- شکل ۵-۸- ارکان اجرایی برنامه توسعه شبکه‌های افقی ۲۲۰
- شکل ۱-۹- پیمانکاری فرعی عمودی ۲۲۷
- شکل ۲-۹- پیمانکاری فرعی افقی ۲۲۷
- شکل ۳-۹- ساختار ستاره‌ای پیمانکاری فرعی ۲۳۰
- شکل ۴-۹- ساختار لایه‌ای پیمانکاری فرعی ۲۳۱
- شکل ۵-۹- مدل توسعه روابط پیمانکاری فرعی ۲۳۲

شکل ۹-۶- مؤلفه‌های برنامه توسعه روابط پیمانکاری فرعی	۲۳۳
شکل ۹-۷- فرآیند و گام‌های اجرایی برنامه توسعه روابط پیمانکاری فرعی	۲۳۵
شکل ۹-۸- ارکان اجرایی برنامه توسعه پیمانکاری فرعی	۲۴۰
شکل ۱۰-۱- مدل زنجیره ارزش	۲۴۸
شکل ۱۰-۲- زنجیره ارزش بین بنگاهی	۲۵۸
شکل ۱۰-۳- مدل مفهومی عوامل مؤثر بر توسعه زنجیره ارزش	۲۵۹
شکل ۱۰-۴- مؤلفه‌ای برنامه توسعه زنجیره ارزش	۲۶۰
شکل ۱۰-۵- فرآیند و گام‌های اجرایی برنامه توسعه زنجیره ارزش	۲۶۳
شکل ۱۰-۶- ارکان اجرایی برنامه توسعه زنجیره ارزش	۲۶۵